

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΕ ΗΘΙΚΟ ΔΙΔΑΓΜΑ

«Το καθήκον μου, η ευθύνη μου – Κάνω το σωστό ακόμη κι όταν κανείς δεν με βλέπει»

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Θέμα: Παραμύθια με ηθικό δίδαγμα / Ευθύνη και καθήκον
2. Τάξη: Γ΄
3. Τύπος μαθήματος: Μάθημα απόκτησης νέας γνώσης
4. Διάρκεια: 40 λεπτά
5. Βασικοί όροι: ευθύνη, καθήκον, υπόσχεση, προσπάθεια, φροντίδα
6. Παιδαγωγικές μέθοδοι: αφήγηση, διάλογος, συζήτηση, επίδειξη, ομαδικά παιχνίδια, αναστοχασμός
7. Μέσα: πίνακας/διαδραστικός πίνακας, προβολέας, PPT, μαρκαδόροι, κάρτες, φύλλα εργασίας
8. Στόχοι:

Γνωστικοί στόχοι:

Οι μαθητές/τριες θα μάθουν:

- ✓ Τι είναι η ευθύνη και γιατί είναι σημαντική
- ✓ Τη διαφορά ανάμεσα στο καθήκον και την επιλογή
- ✓ Παραδείγματα προσωπικών και κοινών ευθυνών
- ✓ Γιατί είναι σημαντικό να τηρούμε τις υποσχέσεις μας
- ✓ Πώς η ευθύνη συνδέεται με τις ισλαμικές ηθικές αξίες (ειλικρίνεια, φροντίδα, εμπιστοσύνη)

Διαμορφωτικοί στόχοι:

Οι μαθητές/τριες θα μάθουν να:

- ✓ Αναπτύσσουν αυτοπειθαρχία
- ✓ Δείχνουν αξιοπιστία και φροντίδα για τους άλλους
- ✓ Καλλιεργούν ομαδικότητα και διάθεση βοήθειας
- ✓ Ενισχύουν τη θέληση και την προσπάθειά τους
- ✓ Αναστοχάζονται τη συμπεριφορά τους
- ✓ Υποστηρίζουν τους άλλους σε κοινές εργασίες

9. Διαθεματικές συνδέσεις: Φιλοσοφία, Ηθική, Κοινωνική και Συναισθηματική Μάθηση

10. Ενδοθεματικές συνδέσεις: Εγώ και οι άλλοι· Εγώ και η οικογένειά μου· Υποστηρίζω τους άλλους· Κανόνες στην τάξη μας

11. Αναμενόμενα αποτελέσματα:

Στο τέλος του μαθήματος οι μαθητές/τριες θα μπορούν να:

- ✓ Εξηγούν τι σημαίνει ευθύνη
- ✓ Αναγνωρίζουν τα καθήκοντά τους στο σπίτι, στο σχολείο και στην κοινότητα
- ✓ Αναγνωρίζουν πώς οι υπεύθυνες πράξεις επηρεάζουν τους άλλους ανθρώπους
- ✓ Δείχνουν την κατανόησή τους μέσα από παιχνίδια και φύλλα εργασίας
- ✓ Αναστοχάζονται πώς μπορούν να είναι αξιόπιστοι/ες και συνεπείς

12. Προετοιμασία για τον/την εκπαιδευτικό:

- Διαφάνειες PPT για το μάθημα
- Εκτυπωμένα φύλλα εργασίας και χρωματιστές κάρτες
- Κείμενο ιστορίας
- Πίνακας flipchart για καταγισμό ιδεών

13. Δομή του μαθήματος

A. Εισαγωγή – Παραβολή «Τα δύο φανάρια» (5 λεπτά)

Ιστορία:

Δύο φανάρια κρέμονταν έξω από ένα σπίτι. Το πρώτο φανάρι κρατούσε πάντα δυνατό το φως του. Το δεύτερο συχνά χαμήλωνε το φως του - άλλοτε από τεμπελιά, άλλοτε επειδή ήλπιζε ότι κανείς δεν θα το προσέξει. Μια θυελλώδη νύχτα ο δρόμος ήταν σκοτεινός. Το δυνατό φανάρι βοήθησε τους ταξιδιώτες να βρουν με ασφάλεια τον δρόμο τους. Όμως το αδύναμο φανάρι έκανε έναν άνθρωπο να σκοντάψει.

Ερωτήσεις συζήτησης:

- Ποιο φανάρι ήταν υπεύθυνο;
- Γιατί έχει σημασία το «φως» μας για τους άλλους;
- Όταν έχουμε ένα καθήκον, ποιος βασίζεται σε εμάς;

Μετάβαση: «Σήμερα θα μάθουμε τι σημαίνει ευθύνη - πώς οι πράξεις μας καθοδηγούν τους άλλους, όπως τα φανάρια που φωτίζουν έναν δρόμο.»

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΘΕΩΡΙΑ

Θεωρητικές σημειώσεις εκπαιδευτικού: Ευθύνη και καθήκον (παγκόσμιο πλαίσιο)

1. Κατανόηση της ευθύνης

Ευθύνη σημαίνει να αναλαμβάνει κανείς την ευθύνη των πράξεών του, να εκτελεί αξιόπιστα τις εργασίες του και να κατανοεί πώς οι επιλογές του επηρεάζουν τους άλλους. Σε όλο τον κόσμο, τα παιδιά δημοτικού (6-10 ετών) αναπτύσσουν την ευθύνη μέσα από καθημερινές συνήθειες, ρόλους στην τάξη και συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες. Σε αυτό το στάδιο αρχίζουν να κατανοούν την αιτία και το αποτέλεσμα, τη δικαιοσύνη και τις προσδοκίες της κοινότητάς τους.

2. Καθήκον: μια οικουμενική ηθική έννοια

Το καθήκον είναι μια ιδιαίτερη μορφή ευθύνης που συνδέεται με ηθικές ή κοινωνικές προσδοκίες. Σε πολυπολιτισμικές τάξεις σε όλο τον κόσμο, τα καθήκοντα μπορεί να περιλαμβάνουν τη φροντίδα κοινών υλικών, την τήρηση των κανόνων της τάξης, τη βοήθεια προς τους συμμαθητές, την προστασία του περιβάλλοντος και τη συμβολή στην ομαδική αρμονία. Τα καθήκοντα βοηθούν τα παιδιά να κατανοήσουν ότι ορισμένες εργασίες είναι σημαντικές όχι μόνο για τα ίδια, αλλά και για όσους βασίζονται στις πράξεις τους.

3. Πολιτισμικές και ηθικές οπτικές

Σε διάφορους πολιτισμούς, η ευθύνη συνδέεται με αξίες όπως η ειλικρίνεια, η καλοσύνη, η συνεργασία και ο σεβασμός. Πολλές παραδόσεις διδάσκουν στα παιδιά ότι η εκπλήρωση των καθηκόντων χτίζει εμπιστοσύνη και ενισχύει τους δεσμούς της οικογένειας και της κοινότητας. Για τους μουσουλμάνους μαθητές, έννοιες όπως amanah (εμπιστοσύνη), sidq (φιλαλήθεια) και ihsan (αριστεία) στηρίζουν την υπεύθυνη συμπεριφορά. Αυτές οι αξίες συνδέονται με οικουμενικές προσδοκίες για αυτοπειθαρχία, αξιοπιστία και φροντίδα για τους άλλους.

4. Η ευθύνη στις τάξεις διεθνώς

Τα σχολεία παγκοσμίως ενθαρρύνουν την ευθύνη μέσα από δραστηριότητες όπως ομαδικά έργα, εργασίες στην τάξη, ασκήσεις αναστοχασμού και υποστήριξη συνομηλίκων. Οι εκπαιδευτικοί καθοδηγούν τους μαθητές να κάνουν υπεύθυνες επιλογές και να κατανοούν τον αντίκτυπο της συμπεριφοράς τους στο μαθησιακό περιβάλλον. Αυτές οι εμπειρίες βοηθούν τα παιδιά να καλλιεργήσουν ενσυναίσθηση, ομαδικότητα και αυτονομία.

5. Γιατί είναι σημαντική η διδασκαλία της ευθύνης

Η ευθύνη βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες ζωής: αυτοέλεγχο, διαχείριση χρόνου, συνεργασία, επίλυση συγκρούσεων και κοινωνική επίγνωση. Τα προετοιμάζει για μελλοντική ακαδημαϊκή επιτυχία και για να γίνουν θετικοί συντελεστές στις οικογένειες και τις κοινότητές τους. Σε πολυπολιτισμικά και παγκόσμια

περιβάλλοντα, η ευθύνη ενισχύει επίσης τον αμοιβαίο σεβασμό και την κατανόηση ανάμεσα σε μαθητές με διαφορετικά υπόβαθρα.

6. Παιδαγωγικές στρατηγικές

- Χρησιμοποιήστε αφηγήσεις από διαφορετικούς πολιτισμούς για να παρουσιάσετε την ευθύνη
- Παρέχετε σαφή δομή, ρουτίνες και προσδοκίες
- Δώστε στους μαθητές ευκαιρίες να εξασκήσουν την ευθύνη μέσα από ρόλους και ομαδικές εργασίες
- Ενθαρρύνετε τον αναστοχασμό για το πώς οι πράξεις τους βοηθούν ή επηρεάζουν τους άλλους
- Δείχνετε σταθερά υπεύθυνη συμπεριφορά ως εκπαιδευτικός
- Ενισχύετε τη δετική συμπεριφορά με ενθάρρυνση και προβλέψιμη ανατροφοδότηση

Με λίγα λόγια: Τι είναι η ευθύνη;

- Να κάνεις αυτό που πρέπει να κάνεις.
- Να φροντίζεις τις εργασίες σου ακόμη κι αν κανείς δεν σε παρακολουθεί.
- Να είσαι αξιόπιστος/η - οι άνθρωποι μπορούν να σε εμπιστευτούν.

Παραδείγματα:

- Να ταΐζεις καθημερινά ένα κατοικίδιο
- Να επιστρέφεις κάτι που δανείστηκες
- Να ολοκληρώνεις την εργασία για το σπίτι
- Να βοηθάς στο σπίτι

Τι είναι το καθήκον;

- Μια ευθύνη που είναι σημαντική και απαραίτητη.
- Τα καθήκοντα μπορεί να είναι στο σπίτι, στο σχολείο, προς τους φίλους ή προς τον εαυτό μας.

- Στο Ισλάμ, amamah (εμπιστοσύνη) σημαίνει να εκπληρώνουμε τα καθήκοντα με ειλικρίνεια.

Παραδείγματα:

- Να τηρείς μια υπόσχεση
- Να σέβεσαι τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς
- Να φροντίζεις τα πράγματά σου
- Να ακολουθείς τους κανόνες της τάξης

Γιατί είναι σημαντική η ευθύνη;

- Οι άλλοι βασίζονται σε εμάς
- Διατηρεί την κοινότητά μας ασφαλή και ειρηνική
- Μας βοηθά να μεγαλώνουμε δυνατοί και με αυτοπεποίθηση
- Χτίζει εμπιστοσύνη με την οικογένεια, τους φίλους και τους εκπαιδευτικούς
- Φέρνει ανταμοιβή από τον Αλλάχ για την ειλικρίνεια και την προσπάθεια

Τι συμβαίνει όταν αγνοούμε την ευθύνη;

- Οι άλλοι μπορεί να πληγωθούν ή να στενοχωρηθούν
- Χάνεται η εμπιστοσύνη
- Τα προβλήματα μεγαλώνουν
- Νιώθουμε ενοχή ή απογοήτευση

14. Δομή, περιεχόμενο και χρονοδιάγραμμα

1. Εισαγωγή (15 λεπτά)

Δραστηριότητα εκπαιδευτικού:

- Διαβάζει «Τα δύο φανάρια»
- Συντονίζει τη συζήτηση
- Εισάγει βασικούς όρους: ευθύνη, καθήκον, υπόσχεση, εμπιστοσύνη (amamah)

Δραστηριότητα μαθητών/τριών:

- Ακρόαση
- Απαντήσεις σε ερωτήσεις
- Παροχή παραδειγμάτων

Μέθοδοι: αφήγηση, διάλογος, συζήτηση

Εργαλεία: πίνακας, ΡΡΤ, μαρκαδόροι

2. Παιχνίδι – «Ποιος βασίζεται σε εμένα;» (6 λεπτά)

Οδηγίες: Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάσει καταστάσεις.

Οι μαθητές/τριες σηκώνονται όρθιοι/ες αν ο χαρακτήρας έχει καθήκον/ευθύνη.

Οι μαθητές/τριες κάθονται αν πρόκειται μόνο για επιθυμία και όχι για καθήκον.

Παραδείγματα:

Ενα παιδί υπόσχεται να βοηθήσει στη μεταφορά των ψώνιων.

Ενα παιδί θέλει να παίξει ένα νέο παιχνίδι.

Ενας/Μια μαθητής/τρια πρέπει να επιστρέψει το τετράδιο της τάξης.

Κάποιος/α υποσχέθηκε να ποτίσει το φυτό της τάξης.

Ενα παιδί θέλει να αγοράσει παγωτό.

Παύση μετά από κάθε περίπτωση:

«Ποιος βασίζεται σε εμένα σε αυτή την περίπτωση;»

3. Παιχνίδι με κάρτες – Καθήκον ή όχι; Υπεύθυνο ή ανεύθυνο; (6 λεπτά)

Υλικά:

- Μπλε κάρτα = υπεύθυνο / καθήκον
- Κόκκινη κάρτα = ανεύθυνο / όχι καθήκον

Σενάρια:

- Καθαρίζεις το θρανίο σου χωρίς να σου το πουν.
- Ξεχνάς να ταΐσεις το κατοικίδιο.
- Βοηθάς ένα μικρότερο αδελφάκι με τα μαθήματά του.
- Αφήνεις τα παιχνίδια σου στις σκάλες και κάποιος σκοντάφτει.
- Επιστρέφεις ένα χαμένο πορτοφόλι στον/στην εκπαιδευτικό.

Συζήτηση: «Πώς θα ένιωθαν οι άλλοι σε αυτή την κατάσταση;»

4. Φύλλο εργασίας – «Ο ιστός της ευθύνης μου» (8 λεπτά)

Οι μαθητές/τριες συμπληρώνουν:

- ✓ Κυκλώνουν εικόνες υπεύθυνων πράξεων
- ✓ Ζωγραφίζουν ή γράφουν μία ευθύνη στο σπίτι και μία στο σχολείο
- ✓ Αντιστοιχίζουν εικόνες με το «καθήκον» ή «όχι καθήκον»

Ο/Η εκπαιδευτικός υποστηρίζει τα παιδιά ατομικά.

15. Παραλλαγές:

Ο/Η εκπαιδευτικός:

- Μπορεί να αντικαταστήσει το παιχνίδι με κάρτες με παιχνίδι ρόλων
- Χρησιμοποιεί πραγματικά παραδείγματα από τους κανόνες της τάξης
- Χρησιμοποιεί αφήγηση για μικρότερους μαθητές

16. Πρόσδετες ιστορίες (ισλαμικές ηθικές ιστορίες για το καθήκον και την ευθύνη)

A. Το αγόρι βοσκός και η εμπιστοσύνη (ηθικό δίδαγμα βασισμένο σε Χαντίθ)

Ενας βοσκός φρόντιζε τα πρόβατά του. Κάποιος προσπάθησε να αγοράσει κρυφά ένα από αυτά.

«Όχι», είπε το αγόρι, «ο αφέντης μου δεν είναι εδώ, αλλά ο Αλλάχ βλέπει.»

Μάθημα: Το καθήκον εκπληρώνεται με ειλικρίνεια, ακόμη κι όταν δεν μας βλέπουν.

Β. Το μυρμήγκι και η προετοιμασία (κορανική ιστορία, Σούρα Αν-Ναμλ)

Ενα μυρμήγκι προειδοποίησε την αποικία του για τον κίνδυνο. Εκπλήρωσε την ευθύνη του να προστατεύσει τους άλλους.

Μάθημα: Το να σκεφτόμαστε τους άλλους και να προετοιμαζόμαστε είναι καθήκον.

Γ. Η καθαρίστρια του Τζαμιού του Προφήτη (ισλαμική παράδοση)

Μια γυναίκα που καθάριζε το τζαμί έκανε ήσυχα το καθήκον της. Ο Προφήτης Μωάμεθ (ειρήνη σε αυτόν) την τίμησε και προσευχήθηκε γι' αυτήν.

Μάθημα: Ακόμη και οι μικρές ευθύνες είναι πολύτιμες και άξιες σεβασμού.

Δ. Ο μικρός κήπος (σύντομη ιστορία ισλαμικού ύφους)

Ενα κορίτσι πότιζε τον κήπο του καθημερινά. Ακόμη κι όταν έβρεχε, έλεγγχε τα φυτά. Η υπευθυνότητά του έκανε τον κήπο να μεγαλώσει δυνατός.

Μάθημα: Φροντίδα + συνέπεια = επιτυχία.